

Forebygging av radikalisering

**En teoretisk oppgave om mulighetene og
utfordringene ved politiets forebyggende arbeid mot
radikalisering og høyreekstreme miljøer.**

BACHELOROPPGAVE (BOPPG30)

Politihøgskolen

2020

Kand.nr: 905

Antall ord: 6591

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	3
<i>1.1 Problemstilling</i>	3
<i>1.2 Oppgavens avgrensinger og oppbygging</i>	4
<i>1.3 Begrepsavklaringer</i>	5
2.0 Metode	6
<i>2.1 Valg av Metode</i>	6
<i>2.2 Forforståelse</i>	6
<i>2.3 Litteratursøk</i>	7
3.0 Teori	8
<i>3.1 Hva er radikaliserings?</i>	8
<i>3.2 Hva driver mennesker inn i høyreekstreme miljøer?</i>	10
<i>3.2 Den nordiske motstandsbevegelsen (DNM)</i>	11
<i>3.4 Hva er kriminalitetsforebyggende politiarbeid?</i>	12
<i>3.5 Lokalorientert politiarbeid.</i>	13
<i>3.6 Lokalorientert samarbeid.</i>	14
4.0 Drøfting	15
<i>4.1 Hvordan påvirker fenomenkunnskap om radikaliserings politiets samarbeid med andre etater.</i>	15
<i>4.2 Muligheter og utfordringer i samspillet mellom politi og høyreekstreme miljøer.</i>	18
5.0 Avslutning	20
6.0 Litteraturliste	22

1.0 Innledning

Som regel når en terrorhandling blir gjennomført, er resultatet svært fatalt for mange, og det oppleves veldig massivt. I media skrives det om ensomme ulver, terror- celler/organisasjoner, og vi ser stadig vekk at det skjer terrorhandlinger på verdensbasis.

I etterkant av terrorhandlinger er det alltid diskusjoner om hva som gjorde at politiet ikke fanget opp gjerningsperson(ene) før terrorhandlingen fant sted.

I skrivende stund har PST nylig gitt ut trusselvurderingen for året 2020. I motsetning til trusselvurderinger årene tidligere, vurderes det nå som mulig at det finnes personer i både islamistiske- og høyreekstremistiske miljøer som vil forsøke å utføre et terrorangrep i Norge. Det siste året har det vært en økning av støtte til høyreekstremistiske organisasjoner (PST, 2020).

Jeg husker godt den 22. juli 2011, da angrepet på regjeringkvartalet og Utøya skjedde. Denne hendelsen tok mange liv, og politiet fikk mye kritikk for håndteringen av situasjonen der og da. Hva som påvirker mennesker til å utføre slike voldelige handlinger basert på ideologi er interessant. Hvordan kan vi som politi, proaktivt forebygge en prosess hvor en person går fra "normal" til radikalisert. Halvveis inn i 2019 var det terrorangrep på Al -Noor Islamic Centre på Skui i Bærum, hvor en jente i foranledning til angrepet ble drept av samme gjerningsperson. Dette angrepet var motivert av et angrep på en moske i New Zealand. Alle eksemplene nevnt her er gjennomført med et høyreekstremt/rasistisk motiv.

Det å forstå fenomenet radikalisering er viktig for oss som skal ut å virke som politi. Likeså er det viktig å forstå hvordan en bør tilnærme seg disse miljøene der tilliten til politiet og troen på demokratiet er liten.

1.1 Problemstilling

Bjørge & Gjelsvik (2015, s. 236), beskriver forebygging av radikalisering og ekstremisme som et felt hvor det er tilnærmet umulig å vurdere effekten av forsøket på forebygging.

For å forstå hva som skal forebygges, må en ha kunnskap. Fenomenkunnskap, informasjon og oversikt er viktig for å kunne vite hvordan en bør jobbe for å forebygge uønsket utvikling eller uønskede hendelser. Et annet interessant tema er faktisk hvordan politiet skal forholde

seg til organisasjoner som er ute etter å alltid tøyne grenser når det gjelder hva som er lov og ikke. Dette er ting jeg ønsker å belyse i oppgaven.

Grunnlaget for denne oppgaven er følgende problemstilling: «*Hva er mulighetene og utfordringene ved politiets forebyggende arbeid mot radikaliserings og høyreekstreme miljøer.*»

Hovedproblemstilling er noe bred, og jeg har derfor to forskningsspørsmål som jeg ønsker svar på.

- 1. Hvordan påvirker fenomenkunnskap om radikaliserings politiets samarbeid med andre etater.*
- 2. Hva er mulighetene og utfordringene ved samspillet mellom politiet og høyreekstreme miljøer.*

1.2 Oppgavens avgrensinger og oppbygging.

I bacheloroppgaven er det flere momenter jeg skulle ønsket å belyse, men med hensyn til størrelsen på oppgaven må det gjøres enkelte avgrensinger.

Hovedtemaet er forebygging av radikaliserings. Med denne bakgrunn vil det være naturlig å belyse politiets forebyggende arbeid. I Handlingsplanen mot radikaliserings og voldelig ekstremisme (Justis- og beredskapsdepartementet, 2014, s. 9), nevnes det at noen av de største utfordringene ved å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme er blant annet Internett og sosiale medier, internasjonale forhold som påvirker trusselsituasjonen og faren for økt polarisering mellom ulike grupperinger. Internett er ikke et tema for drøfting i denne oppgaven, og fokuset i oppgaven er på aktiviteten i miljøene ute i samfunnet, og hvordan dette kan påvirke videre forebygging.

Det er hovedsakelig to temaer jeg vil belyse i denne oppgaven. Jeg vil belyse viktigheten av forståelse for fenomenkunnskapen om radikaliserings. I tillegg ønsker jeg å vise hvordan et allerede eksisterende høyreekstremt miljø kan skape hodebry for politiet, og hvilke muligheter og utfordringer politiet kan stå ovenfor med tanke på det videre forebyggende arbeidet.

Radikaliserings er et stort tema, og det er derfor vanskelig å kunne forebygge dette på alle plan alene. Det er den totale forebyggende innsatsen fra både sivilsamfunnet, politikere, politiet og andre statlige etater som er med på å kunne avverge en radikaliseringsprosess.

Radikalisering blir ofte knyttet opp mot terror, likevel vil ikke oppgaven redegjøre eller drøfte terrorisme og terrorforebygging. Voldelig ekstremisme er et begrep som ofte blir brukt i oppgaven, og selv om oppgaven i hovedsak ikke drøfter straffbare handlinger som vold o.l., er begrepet naturlig å ta i bruk da individene eller gruppene som det er snakk om, er i den fasen i radikaliseringsprosessen at vold er akseptert.

Høyreekstremisme er et tema i denne oppgaven, og det finnes flere vinklinger på denne ideologien, men av hensyn til oppgavens størrelse vil det ikke være et dypdykk i ideologien, men jeg vil heller holde meg til enkle sentrale deler.

1.3 Begrepsavklaringer

Radikalisering defineres som «*en prosess der en person i økende grad aksepterer bruk av vold for å oppnå politiske mål*» (Bjørge & Gjelsvik, 2015, s. 15). Regjeringens handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme sier at dette bare ikke omfatter politiske mål, men også ideologiske og religiøse mål (JBD, 2014, s. 7).

Begrepet radikalisering kan være vanskelig å forstå da det i dagens samfunn brukes vidt. Å være «radikal» vil ikke nødvendigvis være at man aksepterer vold, men heller «ønsker» omfattende samfunnsendringer, dette trenger derfor ikke være negativt (Reiss, 2018 s.66).

Voldelig ekstremisme blir definert i handlingsplanen mot radikalisering og voldelig ekstremisme som «*aktiviteten til personer og grupperinger som er villige til å bruke vold for å nå sine politiske, ideologiske eller religiøse mål*» (JBD, 2014, s. 7). Eksempler på dette er grupperinger som for eksempel «ISIS», eller på ytre høyre siden «Den nordiske motstandsbevegelsen».

2.0 Metode

2.1 Valg av Metode

Dalland (2017, s.54), sier at «metode kan beskrives som det å følge en viss vei mot et mål». Metode er beskrivelsen av hva som er gjort, hvorfor valgene er gjort, og hvordan arbeidet er utført.

Ordet metode assosieres som oftest med intervju, observasjon eller spørreskjema, men i oppgaver der det ikke gjennomføres kvalitative eller kvantitative undersøkelser, vil metode handle om å gjøre rede for hvilken framgangsmåte som er benyttet i oppgaven for å samle inn data (Dalland, 2017, s.54). Valg av metode gjøres med bakgrunn i problemstillingen, og på hvilken måte man kan undersøke og få svar på de spørsmålene man stiller seg.

Valget av oppgavetype er gjort med bakgrunn i at jeg regner med å kunne finne svar på problemstillingen i allerede gjennomførte undersøkelser, og med tanke på oppgavens omfang og begrensning har jeg besluttet at jeg ikke vil gjennomføre egne empiriske undersøkelser, men bygge på andres forskning og kunnskap.

Med dette bakteppe, har jeg valgt å skrive en teoretisk oppgave. Jeg vil basere mine data på andres forskning publisert i rapporter, masteroppgaver artikler og litteratur.

2.2 Forforståelse

I all forskning er det viktig at prosessen for gjennomføring av undersøkelser og utvalg av kilder er pålitelig; til å stole på (Dalland, 2017). Et viktig prinsipp når det gjelder pålitelighet, er å beskrive sin egen forforståelse. Ved å beskrive egen bakgrunn og forforståelse av tema og problemstilling, vil leserne ha mulighet til å vurdere påliteligheten i det som er skrevet.

Den forforståelsen man har overfor ulike tema, preger måten vår å se virkeligheten på. Dette gjelder i alle livets situasjoner, både i hverdagsliv og vitenskapen. Forforståelsen er ofte noe vi ikke selv er bevisst, men den dannes gjennom sosialisering helt fra barndommen av, og gjennom ulike opplevelser gjennom livet. Man kan også skille forforståelsen i to, der riktig forforståelse kan kalles forkunnskap, og feilaktig forforståelse kalles fordom (Thurèn, 2009, s. 70). Den forforståelsen en har om et tema, kan være med å «farge» både utvalg av kilder og hvordan man tolker det man leser. Det er derfor viktig å være seg dette bevisst, og stille seg kritiske spørsmål underveis i prosessen. Ved å klargjøre for seg selv hvilke tanker en har om

temaet på forhånd, er det lettere å lete etter data som kan avkrefte ens oppfatninger (Dalland, 2017, s.58).

Spesielt siden 22. juli 2011, har vi sett en fremvekst av høyreekstreme terrorangrep på verdensbasis. Jeg er av den oppfatning at disse menneskene er en større trussel enn radikaliserede islamske miljøer i Norge. Min forforståelse av temaet er noe snevert da jeg tenker at dette ikke er blitt vektlagt noe spesielt i det første og andre år på politihøgskolen. Jeg har derfor i ikke mye kunnskap om fenomenet, men mine oppfatninger har heller blitt farget av det som har blitt presentert av media i Norge.

2.3 Litteratursøk

Da jeg startet med arbeidet med bachelor oppgaven og hadde valgt ut et tema jeg ønsket å forme en problemstilling ut ifra, søkte jeg ganske bredt for å få en oversikt over omfanget av litteratur, artikler, masteroppgaver mm. Hovedtemaet mitt har vært radikaliserings, og om hvordan politiet kan arbeide med å forebygge radikaliserings. I starten hadde jeg ikke begrenset hva slags radikaliseringsretning jeg ønsket å se nærmere på.

Jeg søkte ganske vidt, og benyttet blant annet følgende nøkkelbegreper: «radikaliserings», «radikaliserings av høyreekstreme», «forebygging av radikaliserings», «politiets forebygging av radikaliserings».

Jeg har benyttet søkemotorene «Google Scholar» og «Oria». Disse søkemotorene er valgt fordi «Google Scholar» inkluderer artikler, bøker, rapporter og avhandlinger fra universiteter og høyskoler verden rundt. I «Oria» kan man søke for å finne trykte og elektroniske bøker, tidsskrifter, artikler, bokkapitler mm, ved PHS og andre norske fag og forskningsbibliotek. I tillegg til å søke i databaser, har jeg benyttet pensumlitteratur og politiets egne publikasjoner.

Kildekritikk er viktig både for å vurdere kvaliteten på kildene man bruker, og for å vurdere hvilken relevans kildene har for problemstillingen i undersøkelsen (Dalland, 2017, s.158).

Under litteratursøket fikk jeg mange treff, og etter hvert som problemstillingen ble mer tydelig for meg, var det mye av litteraturen som ikke var aktuell. Jeg snevret meg inn til å skrive om forbyggende politiarbeid overfor radikaliserings av høyreekstreme, og fant da etter hvert at mye av litteraturen jeg fant handlet om islamsk radikaliserings.

Det er også vesentlig å være bevisst på når artikler og publikasjoner er utgitt, og hvilke utgivere som står bak. En del tiltak kan være universelle, men det er viktig å være klar over de

ulike lands forutsetninger med tanke på populasjon, utfordringer og ikke minst hvordan politistyrken er organisert. Jeg har derfor valgt å legge større vekt på nyere forskning fra blant annet Tore Bjørgo og Ingvild Magnæs Gjelsvik, og vurderinger som blant annet er publisert i Norge av PHS forskning, da jeg opplever at det er svært oppdatert og tilpasset det samfunnet og den politihverdagen jeg som ferdig utdannet skal praktisere i.

I hele prosessen med utvalg av litteratur og forskning, har jeg måttet stille meg spørsmålet om hvem som har publisert dette, med hvilken hensikt og hvilket formål, og når dette er skrevet med tanke på om dette er relevant for problemstillingen og den verden vi i dag lever i (Dalland, 2017 s.159-160).

3.0 Teori

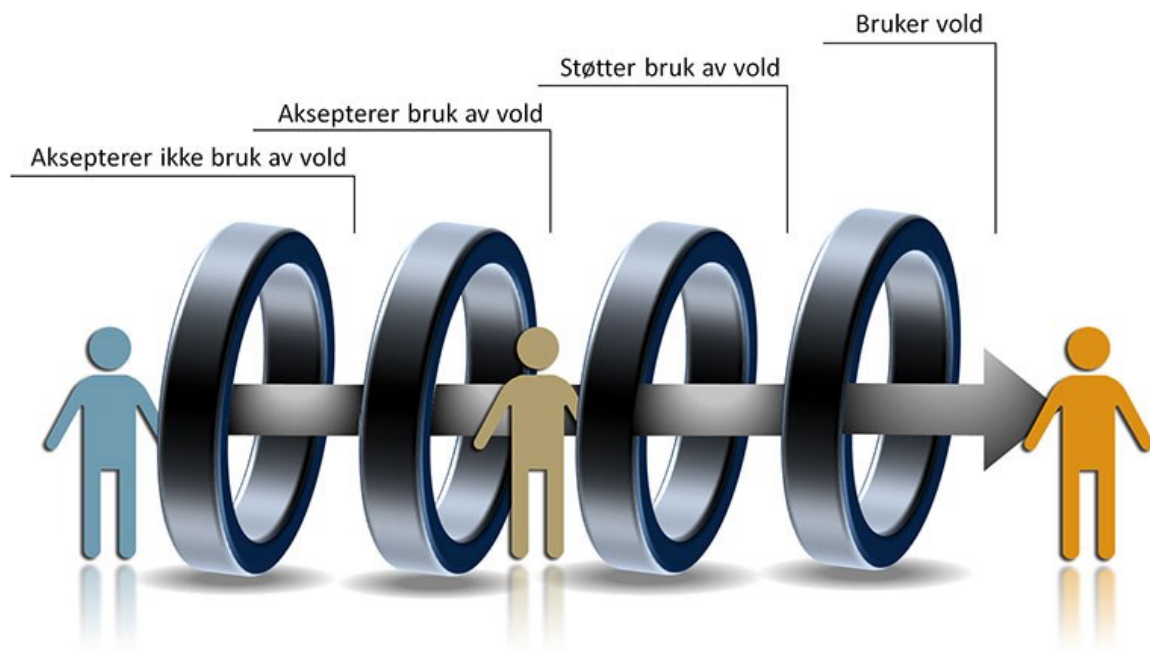
3.1 Hva er radikaliseringsprosessen?

Som forklart i begrepsavklaringen defineres «radikaliseringsprosessen» av PST som «en prosess der en person i økende grad aksepterer bruk av vold for å oppnå politiske mål» (Bjørgo & Gjelsvik, 2015, s. 15).

Når et individ får en ekstrem forståelse av hvordan samfunnet er og hvordan det burde være, og etterhvert blir mer og mer mottakelig for at endring burde skje gjennom voldshandlinger, er det i en radikaliseringsprosessen. Hva som motiverer hvert individ er ulikt, og i dagens samfunn er det spesielt to ideologiske retninger som kommer frem; høyresiden og islamistisk ekstremisme (Reiss, 2018, s. 65-66). Hvordan en person motiveres, indoktrineres, får gruppetilhørighet og deretter en vilje til å bruke vold, henger ofte sammen med faktorer hos det enkelte individ. Det kan være sårbarhetsfaktorer, eller såkalte «push og pull» mekanismer som kan være med på å drive individet i radikaliseringsprosessen (Basit, S. H, 2018 s.106).

Det er ikke nødvendigvis slik at enhver som radikaliseres har evne til, eller gjennomfører voldelige handlinger. Individer som deltar i voldelige ekstremistiske grupper er ikke automatisk en voldsutøver, men kan heller være en del av miljøet på grunn av ideologisk overbevisning eller sosialt behov (Reiss, 2018, s.66).

Figur 1. – radikaliseringsstunellen (Justis og beredskapsdepartementet, 2016)

For å visuelt beskrive radikaliseringsprosessen, kan en se på denne illustrasjonen av «radikaliseringsstunellen» hentet fra Justis og Beredskapsdepartementets nasjonale veileder for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme. Tanken rundt illustrasjonen er å forklare hvordan et individ kan bli utsatt for et snevert syn på verden. En person beveger seg fra den ene enden til den andre enden, der det er mange variabler som for eksempel motivasjonsfaktorer, eller push/pull mekanismer som spiller inn for på hvilken måte personen blir radikalisert. Det er viktig å presisere at ikke alle individer «går» gjennom hele tunellen. Noen kan stoppe på et visst sted og for eksempel støtte bruken av vold, men ikke utøve vold. Andre kan ende opp med å snu, eller gå gjennom hele og til slutt utøve vold (Justis og beredskapsdepartementet, 2016).

Selv om det eksisterer forskjellige ideologier så påpeker Gjelsvik & Bjørge 2018, s. 240, at radikaliseringsprosessen er ganske lik for de fleste av ideologiene og retningene det er snakk om. Derfor er mye av de forebyggende tiltakene politiet kan iverksette like, og kan anvendes på tvers av ideologiene.

3.2 Hva driver mennesker inn i høyreekstremer miljøer?

«Push og pull» mekanismer, direkte oversatt til «pressfaktorer» og «motivasjonsfaktorer», er begreper som brukes til å referere til elementer i en radikaliseringsprosess. Det er viktig å forstå at det finnes slike faktorer for både radikaliserings- og deradikaliseringsprosesser, og at det i utgangspunktet ikke er slik at dette er umiddelbare tegn på radikaliseringsprosesser. Pressfaktorer kan være omstendigheter, og «sosiale» krefter som presser en person inn i et miljø. Det kan være krefter som gjør det ubehagelig å være i et miljø, som gjør at et individ kan bevege seg over i et annet. Motivasjonsfaktorer er derimot faktorer som kan være med på å motivere et individ inn, eller ut av et miljø (JBD, 2015, s.17).

Risiko og beskyttelsesfaktorer er av stor betydning når det kommer til hvordan en skal forebygge med tanke på risikoutsatte/risikogrupper. Ved å forstå og redusere risikofaktorer, og øke eller forsterke beskyttelsesfaktorene, kan man senke risikoen for uheldig utvikling hos et individ eller en gruppe (JBD, 2015, s.15).

Utenforskap er et begrep som ofte blir brukt for å beskrive sentrale faktorer som kan drive personer inn i en radikaliseringsprosess (Ekornås, B. 2018, s.118). I den nasjonale veilederen er også dette framhevet, da mennesker som kan ha følelsen av å ikke passe inne, mislykkes på skolen, blant venner, arbeidslivet, lokalmiljø eller samfunn, kan ha en følelse av utenforskap. Utenforskap kan utvikle seg til en opplevelse av å ha utfordringer med å etablere seg sosialt. Dette kan også sees i sammenheng med at noen kan oppleve at de blir marginalisert eller diskriminert, og videre utvikle et forenklet syn på andre mennesker eller religion (JBD, 2015).

Tom Olsens har i sin masteroppgave (Nynazistiske miljøer – en studie om tilslutnings- og exitprosesser, 2011), foretatt en empirisk studie om nynazistiske miljøer med fokus på tilslutnings- og exitprosesser, der han fant flere gjennomgående trekk blant motiver hos sine informanter. Informantene beskrev at i perioden før de fant tilknytning i det ekstreme miljøet hadde de *«ytterst få eller ingen personer som de betraktet som gode eller nære venner»* (Olsen, T, 2011, s. 43).

Dette sammen med at mangel på venner, gjorde dem utsatt for mobbing, og at mange trådte inn i det nynazistiske miljøet blant annet på grunn av redsel for mobbing. De ønsket trygghet, og trygghet var derfor en sterk faktor for deres inntreden i miljøet. Noe annet som også ble vektlagt hos informantene var at når de kom inn i miljøet, følte de seg velkomne. De fikk tilhørighet hos likesinnede, og dermed konstruerte vennskap (Olsen, T, 2011, s. 44-45).

Tilhørighet, sammen med respekt, annerkjennelse, felleskap og identitet er motivasjonsfaktorer som kan være med på å drive et individ inn i et miljø (JBD, 2015, s. 18.).

I Norge er det i hovedsak menn som er overrepresentert i begge «grovkategoriene» av høyreekstremisme. Individene viser seg å være i forskjellig alder da de ble radikalisert. Det varierer fra 15 – 63 år, og de fleste bor på Østlandet. Blant utvalget som ble presentert i Temarapporten til PST i 2019, viser de til at det er en høy forekomst av sårbarhetsfaktorer hos individene i det høyreekstremistiske utvalget. Disse sårbarhetsfaktorene omhandler problemer som rus, psykiatri, utviklingsforstyrrelser og tilpasningsproblemer. Mange av individene har også tidligere vært offer for voldshandlinger (PST, 2019, s. 3).

Gjennomgående for de fleste som er med i analysen til PST, er at de har svak tilknytning til arbeidslivet. Hele 83% er registrert med kriminalitet, og flere av disse har voldslovbrudd blant dette. Ifølge temarapporten taler dette for at det er et potensiale for vold i de høyreekstreme miljøene i Norge (PST, 2019, s. 3).

3.2 Den nordiske motstandsbevegelsen (DNM)

Høyreekstremisme baserer seg på nativismen. Dette er en tankegang som baserer seg på at folket og staten er ett. Alt annet som på noen måte er fremmed, truer felleskapet.

Høyreekstremisme avviser demokratiet, og ser på vold som et aktverdige middel for å oppnå politiske mål (Berntzen, L. E. 2018, s. 78). Det er mange forskjellige typer innenfor de høyreekstremistiske perspektivene, og de skiller seg fra hverandre gjennom spesielt tre kjennetegn. Dette handler i bunn og grunn om hvem som er å anse som fienden, hvilke virkemidler og løsninger en synes er legitime, og hvem «folket» er (Berntzen, L. E, 2018, s.79). I denne oppgaven bruker jeg den nordiske motstandsbevegelsen (DNM) som et eksempel på en høyreekstremistisk organisasjon.

Det opereres i hovedsak med to former for høyreekstremisme i Norge. Nynazistisk høyreekstremisme, hvor det fokuseres på et rasehierarki der en rase er overlegen. Etter dette har vi den innvandrerfiendtlige eller islam fiendtlige høyreekstremismen. Denne kjennetegnes mer ved at kultur er fokuset, og hvordan den norske kulturen trues av en annen (PST, 2019 s.4).

Den største ytre høyre organisasjonen i Norden er DNM. Organisasjonen har relativt liten oppslutning i Norge i dag. I Norge er det rundt 40 medlemmer som er aktive, men det finnes et antall støttespillere, men dette er et ukjent antall. Organisasjonen anses som en

raserevolusjonær organisasjon, og går på tvers av grensene i Norden med hovedsete i Sverige (Bjørge & Gjelsvik, 2018, s. 68). Med hensyn til oppgavens størrelse har jeg ikke anledning til å presentere DNMs ideologi og politikk fullt ut. Noe av politikken deres er legitim som andre politiske partier, men jeg vil her kort redegjøre for det jeg mener er essensielt for å forstå det «ekstreme» med organisasjonen.

DNM anser seg selv som en nasjonalsosialistisk organisasjon, og har hentet mye av inspirasjonen sin fra Hitler. I deres ideologi og politikk har de blant annet fremmet at de ønsker å stoppe masseinnvandring, og beskytte den nordiske rase mot raseblanding. De ønsker repatriering av andre raser enn nordiske (Bjørge & Gjelsvik s. 70). På hjemmesiden til DNM beskrives at de ønsker å ta i bruk alle tilgjengelige midler, og på lang sikt ønsker de å ta makten fra den globale sionistiske eliten. Ifølge Bjørge & Gjelsvik foreligger det en konspirasjonsteori om at det er jødene (den globale sionistiske eliten), som står bak denne masseinnvandringen de kjemper imot. En ofte brukt definisjon av konspirasjonsteorier presenteres av Døving & Emberland, og defineres slik at det dreier seg om «*troen på at en gruppe individer handler i hemmelighet for å oppnå destruktive mål*» (Døving & Emberland, 2018, s. 180-181).

Konspirasjonsteorier brukes som et grunnlag for å forklare samfunnsutvikling, dette sammen med en generell mistro til samfunnsutviklingen kan en finne enkle forklaringer ut ifra slik tankegang (Døving & Emberland, 2018, s. 181).

De siste par årene har hovedsakelig aktiviteten til DNM bestått av propaganda og rekruttering. Det har derimot vært en økning i generell aktivitet de siste årene, og den største markeringen organisasjonen har hatt i Norge pr nå var i Kristiansand, 29. Juli 2017. 17 av deltagerne på denne demonstrasjonen var norske, noen få fra Finland og resten var svenske. Det er anslått at det var 60-70 personer som deltok her (Bjørge & Gjelsvik, s. 80-83).

3.4 Hva er kriminalitetsforebyggende politiarbeid?

Det kriminalitetsforebyggende politiarbeidet bærer preg av stor grad av selvstendig tenking, noe som muliggjør initiativ og kreativitet. Selv om det ofte eksisterer egne forebyggere i hvert distrikt, er det viktig å poengtere at det ikke bare er de som har som primæroppgave å forebygge, som skal forebygge (Lie, 2015). Politiloven beskriver dette konkret i sin første paragraf, hvor det sies i annet ledd at «*politiet skal gjennom forebyggende, håndhevende og*

hjelpende virksomhet (...) fremme og befeste borgernes rettssikkerhet, trygghet og alminnelig velferd for øvrig jf. pl. §1» (Politoloven, 1995, §1).

Det kommer videre frem i politilovens § 2, at politiet blant annet skal «forebygge kriminalitet, og andre krenkelser av den offentlige ro og orden» (Politoloven, 1995, §2).

Lie (2015) beskriver at å forebygge vil si å være i forkant, for å forhindre at noe uønsket/negativt skjer. Det finnes mange forskjellige strategier for å forebygge. Å forebygge kan være å snu en skjevutvikling, unngå lovbrudd eller gjøre en forskjell og bidra til å gjenopprette trygghet og livskvaliteten hos mennesker. En må være tilgjengelig i lokalmiljøet og samarbeide med andre aktører og etater for å kunne forebygge kriminalitet (Lie, 2015). Dette blir også presisert i handlingsplanen for forebygging av kriminalitet, hvor det presiseres at arbeidet som gjøres skal være blant annet kunnskapsbasert, lokalt forankret og i samspill med andre relevante samarbeidsaktører (Justis og beredskapsdepartementet, 2013. s. 22).

3.5 Lokalorientert politiarbeid.

I forlengelsen av det overordnede kriminalitetsforebyggende arbeidet politiet bedriver, finnes det forskjellige taktikker og virkemidler og strategier for å forebygge. En av disse strategiene kan være lokalorientert politiarbeid.

Et av grunnprinsippene til politiet er at politiet skal være desentralisert. Et politi som er desentralisert vil åpne for samspill mellom befolkningen og politiet. Dette er også i samsvar med et annet prinsipp om at politiet skal virke i samspill med publikum (Justis og beredskapsdepartementet, 2004-2005, s.9).

Lie (2015), forteller at lokalorientert politiarbeid handler om å forebygge eller skape en form for trygghet ved å styrke relasjonen mellom politi og sivilbefolkningen. Det er mange forskjellige definisjoner av lokalorientert politiarbeid, men i hovedtrekk handler det om desentralisering av politiets arbeid, samarbeid med lokalsamfunnet, analyse av lokalsamfunnet og «opplevd» trygghet (Lie, 2015. s 183-184). Skogan presenterer også denne strategien, hvor han vektlegger i stor grad at dette er mere en prosess enn et produkt hvor involvering av lokalsamfunnet, problemløsning og desentralisering er vesentlig. Hvis en dropper et av disse punktene mener Skogan at en ikke får en effektiv strategi (Skogan, 2006 s. 28).

3.6 Lokalorientert samarbeid.

I politiloven § 2 står det konkret at politiet skal samarbeide med blant annet andre etater.

«Politiet skal samarbeide med andre myndigheter og organisasjoner tillagt politiets oppgaver så langt regler gitt i eller i medhold av lov ikke er til hinder for dette» (Politiloven, 1995, §2, 1 ledd, nr. 6)

Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT), er et av flere tiltak ved lokalt kriminalitetsforebyggende samarbeid. SLT er til for å tilrettelegge et godt lokalt arbeid ved å koordinere de kriminalitetsforebyggende innsatsene mellom kommune, politi og andre aktører. SLT- samarbeidet er knyttet til det forebyggende arbeidet mot barn og unge, altså målgruppen 12-18 år (Lie, 2015, s. 225). I følge SLT håndboka, er det noen forutsetninger for at SLT-modellen skal fungere optimalt på det forebyggende arbeidet. Her blir det vektlagt at det må være en solid forankring i arbeidet, ledere og etater må forplikte seg til å delta, og implementere forebygging i sine planer og virke. Det må også være en SLT koordinator som har ansvaret for å være en pådriver rundt SLT-modellen i kommunen. Det må være «god styring», derav klare mål for hva som er målet med samordningen, så vel som dette må det også foreligge en god kartlegging av hva som foregår i miljøet en ønsker å forebygge. Felles problemforståelse blir også vektlagt. Alle instanser som deltar må få en felles forståelse av hva de største utfordringene i kommunen er. Når dette er gjort så må det foreligge koordinerte tiltak, og fordele ansvar og prioritet (SLT-håndboken, 2020, s. 8).

Et tiltak som har blitt iverksatt de siste årene er blant annet en opprettelse av forebyggingskontakter. Dette gjøres for å forankre ansvar for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Disse forebyggingskontaktene blir kalt radikaliseringskontakter og jobber hovedsakelig med denne tematikken. De er med som en rådgivende funksjon opp mot blant annet SLT og politiråd (Justis og beredskapsdepartementet, 2014, s. 20). Det er forskjeller i distriktene med tanke på hva den enkelte radikaliseringskontakt gjør. Noen jobber med konkrete saker som omhandler tematikken, mens andre fungerer som fagperson og rådgiver rundt tematikken (Gjelsvik & Bjørge, 2018, s. 238).

4.0 Drøfting

I kapittel 4 vil jeg drøfte de to forskningsspørsmålene som jeg har formulert for å finne svar på problemstillingen.

4.1 Hvordan påvirker fenomenkunnskap om radikaliserings politiets samarbeid med andre etater.

I denne delen vil jeg drøfte på hvilken måte kunnskap om fenomenet radikaliserings påvirker samarbeidet mellom politi og andre etater, og på hvilken måte dette samarbeidet kan være med å begrense eller berike arbeidet.

Hva bekymring er og hva det egentlig betyr, har blitt mer aktuelt når politiet jobber forebyggende mot radikaliserings og voldelig ekstremisme (Førde & Andersen, 2018, s. 54). I handlingsplanen for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme, presiseres det også at de utfordringer som måtte oppstå må møtes med fenomenkunnskap om risiko- og motivasjonsfaktorer. I tillegg til dette, må man vite hva man gjør når bekymring oppstår (Justis og beredskapsdepartementet, 2014, s.7).

Det er ikke bare politi som er i kontakt med mennesker som faller utenfor samfunnet, og derfor spiller det lokalorienterte samarbeidet en stor rolle. Gjelsvik & Bjørge forteller at *«tverrfaglig og tverretatlig samarbeid er avgjørende i arbeidet med forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme»* (Gjelsvik & Bjørge, 2018, s. 271). Hvordan bekymring oppstår er jo til en viss grad subjektivt, men begrepet brukes ofte om meldinger om en person, gruppe eller et miljø som noen mener eventuelt politiet eller andre aktører burde undersøke (Førde & Andersen, 2018, s 58).

Som jeg beskrev tidligere i oppgaven finnes det flere push og pull mekanismer, samt motivasjonsfaktorer som kan påvirke et individ å tre inn i et ekstremt miljø. Den nasjonale veilederen for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme gir noen retningslinjer på hva som en kan se etter hos mennesker som kan være tegn på radikaliserings eller voldelig ekstremisme, og den er laget for alle etater og aktører som har noe med mennesker å gjøre.

Eksempelvis kan man ta for seg SLT. Felles problemforståelse er en vektlagt faktor i SLT modellen, og derfor viktig for samarbeidet slik at de forskjellige aktørene som deltar forstår hva som er utfordringen og hva slags tiltak som burde settes i verk (SLT-håndboken, 2020, s. 8). Lie, 2015, s. 225 skriver at tverrfaglig samarbeid kan bidra til å heve kompetansen på deltakende aktører samt å bidra til å forhindre «feilkilder». På en side vil arbeidet i SLT

kunne slå sammen aktører og heve kompetansen på arbeidet som blir gjort, men hvis det ikke er felles forståelse og heller en flytende forståelse for begrepet «radikalisering» og fenomenkunnskapen rundt dette, så vil dette kunne føre til en misoppfatning i hva man egentlig legger i begrepet bekymring (Førde & Andersen, 2018, s. 63). Ved samarbeid om forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme, er det viktig å sikre tilstrekkelig kunnskap om problemene. Forskjellige aktører sitter på mye informasjon, og det er viktig å tenke på tvers av etater og aktører i kunnskapsinnhenting (Justis og beredskapsdepartementet, 2015, s. 19). Som (Gjelsvik & Bjørge, 2018, s. 239) påpeker, kreves det en grad av tillit mellom aktører som driver med forebyggende arbeid. Politiet og deres etterretning spiller en stor rolle i det lokalorienterte arbeidet, men andre samarbeidsaktører spiller også en viktig rolle. I tillegg til at det må foreligge tillit, må det også foreligge en vilje til å dele kunnskap, samt informasjon.

Hva bekymring betyr for forskjellige aktører beskriver Førde & Andersen, s. 65, som en utfordring. De mener at siden begrepet er vagt, bidrar dette til usikkerhet om hvor forebyggingen skal rette seg mot. De påpeker også at det er noen problematiske grenseganger som kan bli satt på prøve når vi starter en slik prosess. Det kan være for eksempel individets rettsikkerhet og ytringsfrihet.

De siste årene har det vært en satsing på radikaliseringfeltet for politiet. Dette har ført til at det er etablert radikaliseringkontakter som skal jobbe med tematikken på heltid (Gjelsvik & Bjørge, 2018, 135). Kompetansehevingen for andre aktører i kommunen har ikke vært like sterk når det kommer til radikalisering. På en side kan dette føre til at aktører i kommune uttrykker bekymring i tilfeller hvor det ikke handler om radikalisering, imidlertid skal ikke dette være til hinder for at man uttrykker bekymring til politiet (Lid & Heierstad, 2018, s. 185).

Ifølge Lid & Heierstad, utrykte radikaliseringkontakter i lokalt politi noe skepsis til at andre aktører og kommuner gjorde egne vurderinger av saker før de koblet på politiet. Politiet har en særegen mulighet til å gjøre søk i registre som kan etablere en bredere vurdering av individer. Dette er en måte politiet kan bidra til identifisering av radikaliserte individer. I ytterste konsekvens kan dårlige vurderinger føre til uheldige konsekvenser. På en side kan å uttrykke bekymring, være at man ønsker å forsikre seg på best mulig måte at «bekymringen» blir undersøkt, imidlertid kan involvering av politiet også ha negative sider (Lid & Heierstad, 2018, s. 185).

Mennesker som sliter med pressfaktorer, kan ha en følelse av utenforskap, en opplevelse av å bli krenket, manglende tro på demokratiske midler, eller dårlig selvfølelse (Justis og beredskapsdepartementet, 2014 s. 18). Man ønsker å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme ved inkludering og tilhørighet for alle typer mennesker, men man kan oppleve at tidlig involvering av politiet kan føre til at et menneske kan føle seg «ekskludert» eller ytterligere marginalisert. Dette kan føre til at en forsterker en radikaliseringsprosess, og at man egentlig bekrefter de oppfatningene individet har om seg selv (Lie, 2015, s. 238).

En av de største endringene i høyreekstreme miljøer er at det ikke er et såkalt «ungdomsproblem». Dette har endret seg siden 90-tallet da det eksisterte en del høyreekstreme ungdomskulturer. Bjørgo viser til at det ikke finnes noen attraktive arenaer hvor høyreekstremismen står sterkt, og derfor er det lite med ungdommer som slutter seg til slike miljøer. Eksempelvis har DNM medlemmer som heller er voksne fra 20-50 år. Det finnes også flere eksempler på kjente islam fiendtlige organisasjoner som Soliders of Odin, SIAN, Pegida, FMI, men av medlemmene så er ungdom nesten fraværende (Bjørgo & Gjelsvik, 2018, s. 30.).

Denne endringen fører til at en må endre tankegangen ved forebyggingen og heller tenke nye arbeidsmetoder. På en side vil skole, utekontakter, idrettslag, kommune, SLT-samarbeid være aktører en ønsker å spille på, imidlertid så blir ikke disse tiltakene like relevante da for hoved andelen av personer i slike miljøer er over 18 år (Gjelsvik & Bjørgo, 2018, s. 243-244). Gjelsvik & Bjørgo 2018, påpeker derimot at det generelle forebyggende arbeidet mot utenforskap, rus og kriminalitet har noe å si for arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Når det kommer til de eldre medlemmene mener de at vi burde tenke nytt, og at kriminalomsorgen, helsevesenet eller NAV er aktører som vil kunne ha en viktig rolle ovenfor den «nye» målgruppen (Gjelsvik & Bjørgo, s. 244). Dette fører da til at bekymringsarbeidet blir flyttet over til nye aktører, og samarbeidet må etableres på andre måter. Strategien om tidlig intervensjon blir vanskeligere å iverksette, da målgruppen er hovedsakelig eldre, og de fleste som er aktive medlemmer har flere kriminelle forhold fra tidligere av.

4.2 Muligheter og utfordringer i samspillet mellom politi og høyreekstreme miljøer

I denne delen ønsker jeg å belyse mulighetene og utfordringene politiet kan ha i samspillet med et høyreekstremt miljø. For å belyse dette kommer jeg til å bruke «Den nordiske motstandsbevegelsen» som eksempel.

I politiets arbeid er det en rekke generelle utfordringer ved forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme (Gjelsvik & Bjørge, 2018, 143). Det er generelt tydelige begrensninger for hva forskningen har kunne gitt svar på når det kommer til virkningen av forebyggende tiltak mot denne tematikken (Runhovde, S. R. & Skjevrek, P. E, 2018, s. 150). Ifølge et av grunnprinsippene, skal politiet skal være «integrert» i lokalsamfunnet og virke i samspill med publikum (Justis og beredskapsdepartementet, 2004-2005, s. 9), og derfor er det vesentlig hvordan politiet møter mennesker og samfunnet.

Det ikke ulovlig å være radikal, og det kan derfor skape noen utfordringer for hva politiet kan, og ikke kan gjøre. Som nevnt i kapitlets innledning bruker jeg «Den nordiske motstandsbevegelsen» (DNM) som eksempel. Retorikken, aktivitetene deres og symbolikken de bruker, kan skape vanskeligheter for politiet når det gjelder hvilke tiltak og virkemidler som kan benyttes, fordi de ofte opererer i en gråsoner i forhold til loven. Ytringsfriheten står sterkt i grunnloven, og politiadvokat Kai Spurkland påpeker i Gjelsvik & Bjørge, s.144, at DNM på lik linje med andre organisasjoner har rett til å ytre sine meninger, og at politiet har en plikt til å sørge for at de har mulighet til dette.

Først og fremst skaper mye av retorikken, symbolbruken, og aktiviteten som for eksempel demonstrasjonene mye frykt, og det kan da bli en forventning om at politiet skal slå ned på dette (Gjelsvik & Bjørge, 2018, s 144).

Da DNM holdt en demonstrasjon i Kristiansand 29. juli 2017, skapte dette flere reaksjoner blant innbyggerne lokalt og nasjonalt, hvorav flere personer mente at politiet burde ha grepet inn. Dette fordi folk kan få inntrykk av at politiet synes det er greit at organisasjoner med slik ideologi demonstrerer i gatene (Husøy, Eynden, Martinsen, 2017). Demonstrasjonen var uanmeldt til politiet, og politiet kan i utgangspunktet ikke stanse en markering som ikke er forhåndsmeldt uten en saklig grunn. Politiet har derimot mulighet til å sette krav til gjennomføringen av demonstrasjonen, for at politiet skal ha en mulighet til å stille med nok mannskap til å ivareta ro og orden (Gjelsvik & Bjørge, 2018, s. 144).

Dette tatt til betraktning, er det som Spurkland poengterer i (Gjelsvik & Bjørge, 2018), at selv om det skulle være rettslig adgang til å foreta en inngripen, så betyr det derimot ikke at det er hensiktsmessig å gjøre det.

Politiet er avhengig av tillit hos befolkningen. Dette for å få aksept for maktbruk, autoritet og handlinger. Tillit er vesentlig slik at publikum ikke tar eventuelle saker i egne hender (Lie, 2015, s. 200). ;Hvert møte med politi og publikum får betydning for relasjonsbyggingen. Det er ikke bare egne opplevelser, men hva en person leser og hva slags omgangskrets en person har, som kan direkte påvirke deres eller en større gruppes oppfatning av politiet. Det skapes en relasjon i det enkelte møte som kan både bygge opp og redusere tilliten til politiet (Lie, 2015, s. 201). DNM ser allerede på politiet som et maktredskap for norske myndigheter som de mener er knyttet opp til den globale sionistiske eliten. De mener i hovedsak at det er denne sionistiske eliten sitt mål å ødelegge den ariske rasen, og at de står bak blant annet innvandring fra andre land (Gjelsvik & Bjørge, 2018 s. 145).

På grunn av at DNM ser på politiet på denne måten, er det rimelig å anta at de har lav institusjonell tillit (Egge & Ganapathy, 2012 s. 63), men denne kan påvirkes på mange måter.

På den ene siden kan politiets mangel på inngripen føre til at tilliten til politiet som institusjon sett fra den generelle befolkningens side påvirkes negativt. På en annen side ville det dersom politiet for eksempel hadde forsøkt å hindre DNM i å demonstrere, kunne blitt oppfattet som en bekreftelse på ideologien og tankene medlemmene i DNM allerede har ovenfor politiet. Dette kan føre til at det blir vanskeligere for politiet å komme i dialog med denne organisasjonen. Politiet står alltid overfor disse dilemmaene når de skal vurdere hva resultatet av deres inngrep kan være, og hvordan det blir opplevd av målgruppen (Gjelsvik & Bjørge, 2018 s. 145).

Ved å hindre dialog kan en lukke noen dører. I Norge har politiet i høy grad brukt myke virkemidler for å forebygge kriminalitet. Det er et fokus på å bygge tillit, og å være i kontakt med og bistå befolkningen (Gjelsvik & Bjørge, 2018 s. 244). Ved å drive oppsøkende politiarbeid, går politiet målrettet etter hvem de ønsker kontakt med. Lie, 2015, beskriver et lokalmiljø som en sosial gruppe bestående av flere grupper der hvert enkelt individ kan veksle mellom de ulike gruppene. DNM er en «gruppe» med et anstrengt forhold til politiet, og er derfor en gruppe politiet burde prioritere å ta kontakt med. En sentral faktor ved grupperinger er at det kan oppstå et skille; «oss» mot «dem» (Lie, 2015, s. 204). Ved å iverksette mange

tiltak mot en uvarslet demonstrasjon av denne type, kan det være med å ytterligere presse på organisasjonen, bekrefte deres tanker og skape et ytterligere skille mellom «oss og dem».

Som forklart tidligere er det en høy prosentandel av medlemmene i DNM som har kriminell bakgrunn. Dette taler for at medlemmene kan ha en mangel på respekt for lover og regler i samfunnet, og at på at medlemmene kan ha generelle tilpasningsproblemer i samfunnet (PST, 2019, s. 11). Politiet må være klar over at de forebyggende tiltakene en iverksetter kan få negative konsekvenser for det videre arbeidet en ønsker å iverksette. Det kan synes som at DNM kan nyte godt av at politiet griper hardt inn i den gitte situasjon, og at de derved kan sette politiet i et dårlig lys. En del av DNM sin strategi er å konstant tøyne grenser for hva som er lov og ikke. Da denne organisasjonen allerede har et relativt negativt syn på politiet, er dialogmulighetene begrenset (Gjelsvik & Bjørge 2018, s. 145-146). På en annen side kan det synes som en ved å ikke gripe inn kanskje kan oppnå en forebyggende effekt, da en unngår å stemple personer som allerede sympatiserer med denne gruppen. Man kan også oppnå en forebyggende effekt ved å gripe inn for å avskrekke deltagelse i en slik organisasjon (Bjørge, 2015 s. 32-33), mens individer som er i en sårbarhetszone for å bli radikaliseret, kan kjenne på «press-faktorer» som for eksempel å føle seg krenket, eller at de opplever urettferdighet (JBD, 2015, s.18).

Med dette bakteppe er det derfor viktig at politiet «tenker seg godt om», da en dårlig tilnærming ovenfor et bestemt miljø kan virke provoserende og heller føre til ytterlige stigmatisering (Gjelsvik & Bjørge, 2018 s. 146). Organisasjoner som DNM, andre nynazistiske eller islamfiendtelige organisasjoner, gjennomfører handlinger som har til hensikt å fremprovosere vold fra enten motstandere eller muslimer for å styrke sin egen sak (PST, 2020, s. 20). Det kan synes som at dette er vesentlige faktorer for politiet å vurdere og ta stilling til, når de skal iverksette proaktive forebyggende tiltak slik at dette ikke skjer.

5.0 Avslutning

I denne oppgaven har jeg redegjort for temaer jeg mener er sentrale for å forstå hva som driver, samt motiverer individer som enten er i eller i ferd med å komme i en radikaliseringsprosess. Det er ingen fasit på forebyggingen mot dette fenomenet. Som tidligere beskrevet er det lite forskning kan gi svar på angående hva som fungerer og ikke fungerer.

Det jeg har forsøkt å belyse i denne oppgaven er hvordan fenomenkunnskap og vurderinger rundt hver situasjon og individ, kan ha følger med tanke på videre forebygging. Mennesker med allerede liten tillit til politiet vil mest sannsynlig ha lite ønske om å prate med politiet. Det er derimot viktig at politiet ikke gir slipp på denne tanken, og kontinuerlig forsøker å hindre et såkalt «oss og dem» skille.

Når det kommer til de høyreekstreme miljøene er de som oftest eldre, men det er også viktig å ikke gi slipp på samarbeidet med andre aktører i SLT, og kontinuerlig holde seg oppdatert på fenomenkunnskapen, slik at bekymringsarbeidet kan gå i riktig retning, og at man unngår feilidentifisering.

6.0 Litteraturliste

Bjørge, T & Gjelsvik, I. M. (2015) *Forskning på forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme: En kunnskapsstatus*. Oslo: PHS Forskning.

Dalland, O (2017), *Metode og oppgaveskriving* (6.utg) Oslo: Gyldendal akademisk

Døving, C. E & Emberland, T. (2018), *Konspirasjonsteorier i det ytterligere høyrelandskapet i Norge*. I Bjørge, T. (Red). (2018) *Høyreekstremisme i Norge, utviklingstrekk konspirasjonsteorier og forebyggingsstrategier*. (s. 179-230) Oslo: PHS forskning.

Egge, M. & Ganapathy, J. (2012) *Snakk om tillit!* I Lagestad, P. (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering: Publikumsrettet arbeid i et politifaglig perspektiv*. (s. 52- 68) Oslo: Gyldendal Norsk forlag

Husøy, E. Eynden, E. V. D. Martinsen, J. M. (2017, 29. Juli) *Høyreekstrem demonstrasjon i Kristiansand – Politiet ville ikke gripe inn*. Hentet fra:

<https://www.aftenposten.no/norge/i/mq9gv/hoeyreekstrem-demonstrasjon-i-kristiansand-politiet-ville-ikke-gripe-inn>

Justis og beredskapsdepartementet. (2004-2005). *Politiets rolle og oppgaver*. (Meld. St 42 2004-2005) Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-42-2004-2005-/id199239/>

Justis og beredskapsdepartementet. (2016) *Radikaliseringssprosessen* (1 side) Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/sub/radikalisering/veileder/begreper-ord-og-uttrykk/radikaliseringstunnellen/id2399043/>

Justis- og beredskapsdepartementet. (2013). *Handlingsplan for forebygging av kriminalitet*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/handlingsplan-for-forebygging-av-krimina/id734947/>

Justis- og beredskapsdepartementet. (2014). *Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Handlingsplan-mot-radikalisering-og-voldelig-ekstremisme/id762413/>

Justis- og beredskapsdepartementet. (2015). *Nasjonal veileder for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme*. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/b702f87f25274ea5a55eee0800cd7860/nasjonal-veileder-for-forebygging-av-radikalisering-og-voldelig-ekstremisme.pdf>

Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging (2020) *SLT- Håndboken*. Hentet fra: <http://kriminalitetsforebygging.no/nettpublikasjoner/en-praktisk-handbok-om-slt/>

Lie, E. M. (2018). I Forkant: Kriminalitetsforebyggende politiarbeid (2.utg). Oslo: Gyldendal akademisk.

Politi-loven. (1995) Lov om politiet (LOV-1995-08-04-53). Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1995-08-04-53>

PST. (2019) Temarapport: Hvilken bakgrunn har personer i høyreekstremer miljøer i Norge? Hentet fra: https://www.pst.no/globalassets/artikler/utgivelses/temarapport_pst_-hvilken-bakgrunn-har-personer-i-hoyreekstremer-miljoer-i-norge.pdf

PST. (2020) *Trusselvurdering 2020*, Hentet fra: <https://www.pst.no/alle-artikler/trusselvurderinger/nasjonal-trusselvurdering-2020/>

Runhovde, S. R & Skjevrak, P. E (2018) *Kriminalitetsforebygging på norsk; en kunnskapsoversikt (1.utg) Oslo: PHS forskning*.

Skogan, W. G. (2006). The promise of community policing. I D. Weisburd & A. A. Braga (Red.), *Police innovations contrasting perspectives*. (s.27-48) Cambridge University Press

Thurén, T (2009) Vitenskapsteori for nybegynnere (2.utg) Oslo: Gyldendal Norsk forlag.

Selvvalgt pensum:

Bjørge, T & Gjelsvik, I. M. (2018), Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge. I Bjørge, T. (Red). (2018) *Høyreekstremisme i Norge, utviklingstrekk konspirasjonsteorier og forebyggingsstrategier*. (s. 27- 143) Oslo: PHS forskning. **(116 sider)**

Ekornås, B. 2018 Ekstremer veivalg – en «løsning» for sårbare unge. I E Reiss. & L. Noor (Red), *Radikalisering: Fenomen og forebygging*. (s. 117-130) Oslo: Frekk Forlag. **(13 sider)**

Ellen Reiss (2018) Radikalisering, ekstremisme og terror. I E Reiss. & L. Noor (Red), *Radikalisering: Fenomen og forebygging.* (s. 63-74) Oslo: Frekk Forlag. **(11 sider)**

Gjelsvik, I. M & Bjørge, T. (2018) Med flere tanker i hodet samtidig: Politiets forebyggende arbeid mot radikalisering og voldelig ekstremisme. I G. Heierstad & S. Lid (Red) *Forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme: Norske handlemåter i møtet med terror.* (1 utg. s. 133-149) Oslo: Gyldendal akademisk. **(16 sider)**

Gjelsvik, I. M. & Bjørge, T. (2018), Politiets virkemidler og rolle i forebygging av høyreekstremisme. I Bjørge, T. (Red). (2018) *Høyreekstremisme i Norge, utviklingstrekk konspirasjonsteorier og forebyggingsstrategier.* (s. 235-271) Oslo: PHS forskning. **(35 sider)**

K. E. Førde & A. J. Andersen, (2018) Bekymring – hva er det og hva gjør det? I G. Heierstad & S. Lid (Red) *Forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme: Norske handlemåter i møtet med terror.* (1 utg. s. 51- 65) Oslo: Gyldendal akademisk. **(19 sider)**

Lars Erik Berntzen (2018) Ytre høyre: Ideologier, grupper, vold og rekruttering. I E Reiss. & L. Noor (Red), *Radikalisering: Fenomen og forebygging.* (s. 74-93) Oslo: Frekk Forlag. **(19 sider)**

Olsen, T. (2011). *Nynazistiske miljøer – en studie om tilslutning- og exit-prosessen.* (Mastergradsavhandling), Universitetet i Stavanger, Stavanger. **(85 sider)**

S. Lid & G. Heierstad, (2018) Samhandling og samrøre, eller kunsten å kjenne sin plass. I G. Heierstad & S. Lid (Red) *Forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme: Norske handlemåter i møtet med terror.* (1 utg. s. 175- 196) Oslo: Gyldendal akademisk. **(23 sider)**

Sara H. Basit (2018) Konspirasjonsteorier og radikaliseringsprosesser. I E Reiss. & L. Noor (Red), *Radikalisering: Fenomen og forebygging.* (s. 104- 117) Oslo: Frekk Forlag. **(13 sider)**

Totalt: 350 sider.